

گزارش

سقوط ۱۸ درصدی
تشکیل سرمایه در
دولت دوازدهم

مطابق آمار بانک مرکزی میانگین سرمایه‌گذاری در طول سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ در بخش ساختمان برابر منفی ۴.۲ درصد و در بخش ماشین‌آلات معادل منفی ۴.۶ درصد بود که نشان می‌دهد ارزش تشکیل سرمایه در پایان سال ۱۴۰۰ نسبت به پایان سال ۹۶ معادل ۱۸ درصد کاهش یافته است.

به گزارش ایرنا، بانک مرکزی اخیراً گزارشی از نماگرهای اقتصادی منتشر کرد که یکی از بخش‌های این گزارش، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۴۰۰ است. نرخ تشکیل سرمایه یکی از شاخص‌های مهم است که دوزنمای اقتصاد هر کشور را نشان می‌دهد. این شاخص شامل تشکیل سرمایه در بخش‌های مختلف است و نشان دهنده تغییرات میزان سرمایه‌گذاری در اقتصاد کشور است.

منفی شدن نرخ تشکیل سرمایه بیانگر کاهش سرمایه‌گذاری و ارقام بالاتر از صفر در این شاخص به معنای رشد سرمایه‌گذاری در اقتصاد است. البته در آمارهای اعلامی عبارت ناخالص هم بیان می‌شود یعنی استهلاک محاسبه نشده است.

یکی از چالش‌هایی که کشور طی سال‌های گذشته با آن مواجه بود، کاهش سرمایه‌گذاری (تشکیل سرمایه) در اقتصاد بود. بانک مرکزی در گزارش اخیر خود، وضعیت سرمایه‌گذاری در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ را اعلام کرد. مطابق این گزارش، سرمایه‌گذاری در بخش سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۹۷ برابر با ۵۸۸ میلیارد ریال بود و در مقایسه با سال قبل از آن ۱۱.۴ درصد کاهش داشت. روند نزولی سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان در سال ۱۳۹۸ ادامه داشت و به هزار و ۵۵۵ میلیارد رسید که کاهش ۲.۱ درصدی را نشان می‌دهد.

سرمایه‌گذاری در ساختمان تنها در سال ۱۳۹۹ رشد ۳.۸ درصدی داشت و به هزار و ۶۱۴ میلیارد ریال رسید اما این شرایط پایدار نبود و دوباره با کاهش ۷.۱ درصدی به رقم هزار و ۴۹۹ میلیارد ریال رسید. سرمایه‌گذاری در حوزه ماشین‌آلات نیز در سال‌های گذشته دچار نوسان بوده است. برای نمونه در سال ۱۳۹۷ میزان سرمایه‌گذاری ۹۸۹ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۲۱.۲ درصد کاهش داشت. در سال ۱۳۹۸ کاهش سرمایه‌گذاری در بخش ماشین‌آلات تداوم داشت و به ۸۵۹ هزار میلیارد ریال رسید که کاهش ۱۳.۲ درصدی را نشان می‌دهد.

میزان سرمایه‌گذاری در بخش ماشین‌آلات در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ طبق اعلام بانک مرکزی بهبود یافته و به ترتیب ۳.۵ و ۱۲.۵ درصد رشد را ثبت کرد. در سال ۱۳۹۹ سرمایه‌گذاری ماشین‌آلات ۸۸۹ هزار میلیارد ریال بود و در سال بعد از آن به ۹۹۹ درصد رسید.

طبق آمار بانک مرکزی میانگین سرمایه‌گذاری سالانه بخش ساختمان در چهار سال گذشته (سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰) برابر منفی ۴.۲ درصد و سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات منفی ۴.۶ درصد بود. این ارقام نشان می‌دهد در طول دولت دوازدهم، نه تنها سرمایه‌بخش حقیقی اقتصاد افزایش نیافته و ظرفیت تولید و رشد اقتصادی فراهم نشده، بلکه از آن کاسته شده و توان اقتصاد در تولید کشور برای دستیابی به رشد اقتصادی و ارتقای وضع رفاه و معیشت مردم تضعیف شده است. به بیان دقیق‌تر، ارزش تشکیل سرمایه در پایان سال ۱۴۰۰ نسبت به پایان سال ۹۶ معادل ۱۸ درصد کاهش یافته است.

رئیس اتاق مشترک ایران و چین در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» خبر داد

آغاز سرمایه‌گذاری چین در پروژه‌های زیرساختی ایران

گفت‌وگو

مرجان اسلامی‌فر

روزنامه نگار

با «مجیدرضا حریری»، رئیس اتاق مشترک ایران و چین گفت‌وگویی انجام دادیم که در ادامه می‌آید. در کمیسیون مشترک بین ایران و چین که اخیراً برگزار شد، چه موضوعاتی مورد بحث و بررسی قرار گرفت؟

هجدهمین کمیسیون مشترک ایران و چین بعد از ۴،۵ سال در پکن برگزار شد و در حاشیه این کمیسیون، اتاق مشترک ایران و چین هم با حضور تجار و بازرگانان تشکیل جلسه دادند. در این جلسه تجار ایرانی و چینی با یکدیگر گفت‌وگوهای مفصلی انجام دادند و دو طرف نقطه‌نظرات خود را بیان کردند. همچنین در این جلسه مسئولان دولتی حضور داشتند و تجار خواسته‌ها و چالش‌های خود در روابط تجاری با چین را مطرح کردند و مسئولان دولتی چین قول دادند تا حد امکان مشکلات را برطرف کنند.

با توجه به توافق‌های مثبتی که بین ایران و چین صورت گرفته، از ماه‌های آینده شاهد اتفاق‌های بسیار خوبی خواهیم بود که حاصل توافق‌های صورت گرفته در کمیسیون یاد شده و پیرو سفر بهمن ماه سال گذشته رئیس‌جمهور به چین است. با توجه به شرایط تحریمی کشور، قرار شد که پروژه‌های رسانه‌ای نشود اما این اطمینان را به مردم می‌دهیم که همکاری با چین به نفع اقتصاد کشور خواهد بود. از آنجا که ایران با سخت‌ترین تحریم‌ها روبرو است،

تجارت در دو حوزه بانکی و حمل و نقل با چین مشکلاتی را دارند که تمام موارد احصا شده و در حال استخراج روش و راهکارهایی هستیم که بتوانیم در راستای آن مشکلات تجار و فعالان اقتصادی را مرتفع کنیم تا در پی آن فعالان اقتصادی با سهولت بیشتری موضوع تجارت با همکاری‌های مشترک و اقتصادی را با چین دنبال کنند. در این میان باید تأکید کنم تا زمانی که پروژه‌ها شروع نشود، نمی‌توان جزئیات آن را رسانه‌ای کرد اما به صورت کلی

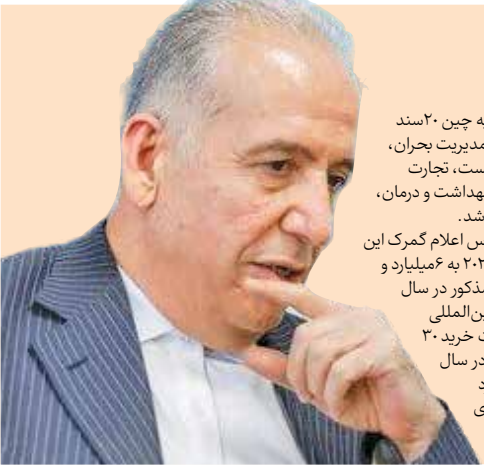
همکاری‌های اقتصادی در بخش‌های انرژی، صنعت، معدن، صنایع معدنی و محصولات کشاورزی خواهد بود. به اذعان فعالان اقتصادی، طی چند هفته اخیر فشارهای تحریمی بیشتر شده است، آیا این امر بر همکاری تجاری با چین اثرگذار بوده است؟

ایران یک کشور تحت تحریم است و برای تجارت خارجی به سه عنصر اصلی بیمه، حمل و نقل و بانک نیاز دارد. در تحریم‌ها سه مورد یاد شده، نشانه فشار گرفته شده و برای تجارت مشکل ایجاد کرده است. با وجود تمام مشکلات، مبادلات تجاری بین ایران و چین در جریان است. چین بزرگترین شریک تجاری ایران است و بیشترین مقصد صادرات کالاها ایرانی و بخش مهمی از واردات ما از چین است؛ سال ۱۴۰۱ سهم چین در مجموعه تجارت ایران (غیرنفتی) ۲۴ درصد بود. با وجود همه‌های تحریمی مبادله تجاری وضعیت خوبی دارد و پیش‌بینی می‌شود مبادلات تجاری دو کشور در سال میلادی جدید این عدد افزایش قابل توجهی پیدا کند.

گفت‌وگوی ایران و عربستان و سفر رئیس‌جمهور به کشورهای آفریقایی زیمبابوه، اوگاندا و کنیا تأثیری در روابط تجاری ایران و چین دارد؟

تجارت ۶،۵ میلیارد دلاری ایران و چین در ۵ ماه برش

در سفر بهمن ماه گذشته رئیس‌جمهور کشورمان به چین ۲۰ اسد همکاری و تفاهت‌هایی برای همکاری در زمینه مدیریت بحران، گردشگری، ارتباطات و فناوری اطلاعات، محیط زیست، تجارت بین‌المللی، مالکیت معنوی، کشاورزی، صادرات، بهداشت و درمان، رسانه، ورزش و میراث فرهنگی بین دو طرف امضا شد. چین بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران است و بر اساس اعلام گمرک این کشور مبادلات تجاری چین با ایران در پنج ماهه ۲۰۲۳ به ۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار رسید که رقمی مشابه بازه زمانی مذکور در سال گذشته است. همچنین بر اساس اعلام صندوق بین‌المللی پول، چین با تولید ناخالص داخلی براساس قدرت خرید ۲۰ هزار و ۲۱۶ میلیارد دلاری بزرگ‌ترین اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۲ بوده و آمریکا با تولید ۲۴۴ میلیارد دلار و هند با ۱۱ هزار و ۸۵۵ میلیارد دلار در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند.

افزایش
ایربراری ۱/۵

بی شک شرکت‌های چینی نیز به حضور در ایران علاقه نشان خواهند داد؛ برنامه‌ای را که ما در قالب اتاق بازرگانی مشترک دنبال می‌کنیم، افزایش ایربراری صادرات به چین در پنج سال آینده است

می‌شود، اما در همین آمار حدود ۹۰ درصد صادرات به کالاهای نفت پایه یا معدنی اختصاص دارد و تنها ۱۰ درصد از صادرات ما به چین را دیگر کالاها تشکیل می‌دهد. در مرداد ماه امسال هیأت‌های تجاری ایرانی با شرکت‌های چینی مذاکرات مستقیمی انجام می‌دهند که می‌تواند به توسعه سطح مبادلات تجاری بین دو کشور ایران در نمایشگاه‌های چینی بی‌شک می‌توان به توسعه صادرات امیدوار بود. امروز اقتصاد چین با شرکتهای بزرگ فعال در آن و نقاط مختلف دنیا کار می‌کنند و سطح گسترده‌ای از همکاری را فراهم کرده‌اند. برای سرمایه‌گذاری نیاز به امنیت و تضمین شرایط است و با توجه به تحریم‌هایی که اقتصاد ایران در سال‌های گذشته تجربه کرده، برخی از شرکت‌های چینی می‌ترسند در صورت ورود به ایران با محدودیت مواجه شوند. در صورتی که ما این امنیت سرمایه‌گذاری را تأمین کنیم، بی‌شک شرکت‌های چینی نیز به حضور در ایران علاقه نشان خواهند داد. برنامه‌ای را که ما در قالب اتاق بازرگانی مشترک ایران می‌کنیم، افزایش ۱،۵ برابری صادرات به چین در پنج سال آینده است و این هدف از دو طریق دنبال خواهد شد. از سویی می‌توان کیفیت ارزش کالاهای صادراتی مربوط به حوزه نفت پایه و معدنی را افزایش داد و از سویی دیگر با معرفی کالاهای ایرانی در نمایشگاه‌های دائمی می‌توان برای دیگر کالاها از محصولات غذایی گرفته تا کالاهای دانش‌بنیان راهی جدید باز کرد.

است. دولت در حال تلاش است تا با دیپلماسی برای تجارت فرصت‌سازی کند. در این خصوص ضرورت دارد که زیرساخت‌ها به‌خصوص حمل و نقل فراهم شود. چرا کمیسیون مشترک بین ایران و چین بعد از ۴/۵ سال برگزار شد؟ سه سال درگیر وپروس کرونا بودیم و به این جهت، امکان گردهمایی و برگزاری کمیسیون مشترک وجود نداشت. با سفر رئیس‌جمهور کشورمان به چین، فاصله‌ها از بین رفت و کشورها تصمیم گرفتند که با سرعت بیشتری همکاری‌های اقتصادی و تجاری خود را آغاز کنند. تفاهت‌هایی که در سفر رئیس‌جمهور صورت گرفت، باعث شد که همکاری‌های استراتژیک ایران و چین به خوبی پیش برود. در حوزه تجارت بین دو کشور ایران برای صادرات برخی از کالاهای خود به چین نیازمند مجوزهایی هستند که طرف چینی، قول مساعد داده تا با مجوزهای مورد نیاز، موافقت کنند. همچنین برای سرمایه‌گذاری دو کشور فهرستی مورد توافق قرار گرفت. اثرات مذاکرات در حوزه‌های ساخت و ساز و صنعت و معدن بزودی نمایان خواهد شد. در این میان توافق ۲۵ ساله ایران و چین هم در حال پیگیری است. اما قطعاً یک‌شنبه و یکساله تفاهت یادشده اجرایی نمی‌شود. از قراردادهای نتیجه رسیدن آن زمان این است که اکنون در حال پیگیری است.

روند تجارت ایران و چین اکنون چگونه است؟ حدود ۳۰ درصد از کل صادرات غیرنفتی ایران به مقصد چین انجام می‌شود، اما در همین آمار حدود ۹۰ درصد صادرات به کالاهای نفت پایه یا معدنی اختصاص دارد و تنها ۱۰ درصد از صادرات ما به چین را دیگر کالاها تشکیل می‌دهد. در مرداد ماه امسال هیأت‌های تجاری ایرانی با شرکت‌های چینی مذاکرات مستقیمی انجام می‌دهند که می‌تواند به توسعه سطح مبادلات تجاری بین دو کشور ایران در نمایشگاه‌های چینی بی‌شک می‌توان به توسعه صادرات امیدوار بود. امروز اقتصاد چین با شرکتهای بزرگ فعال در آن و نقاط مختلف دنیا کار می‌کنند و سطح گسترده‌ای از همکاری را فراهم کرده‌اند. برای سرمایه‌گذاری نیاز به امنیت و تضمین شرایط است و با توجه به تحریم‌هایی که اقتصاد ایران در سال‌های گذشته تجربه کرده، برخی از شرکت‌های چینی می‌ترسند در صورت ورود به ایران با محدودیت مواجه شوند. در صورتی که ما این امنیت سرمایه‌گذاری را تأمین کنیم، بی‌شک شرکت‌های چینی نیز به حضور در ایران علاقه نشان خواهند داد. برنامه‌ای را که ما در قالب اتاق بازرگانی مشترک ایران می‌کنیم، افزایش ۱،۵ برابری صادرات به چین در پنج سال آینده است و این هدف از دو طریق دنبال خواهد شد. از سویی می‌توان کیفیت ارزش کالاهای صادراتی مربوط به حوزه نفت پایه و معدنی را افزایش داد و از سویی دیگر با معرفی کالاهای ایرانی در نمایشگاه‌های دائمی می‌توان برای دیگر کالاها از محصولات غذایی گرفته تا کالاهای دانش‌بنیان راهی جدید باز کرد.

حداود ۳۰ درصد از کل صادرات غیرنفتی ایران به مقصد چین انجام می‌شود، اما در همین آمار حدود ۹۰ درصد صادرات به کالاهای نفت پایه یا معدنی اختصاص دارد و تنها ۱۰ درصد از صادرات ما به چین را دیگر کالاها تشکیل می‌دهد. در مرداد ماه امسال هیأت‌های تجاری ایرانی با شرکت‌های چینی مذاکرات مستقیمی انجام می‌دهند که می‌تواند به توسعه سطح مبادلات تجاری بین دو کشور ایران در نمایشگاه‌های چینی بی‌شک می‌توان به توسعه صادرات امیدوار بود. امروز اقتصاد چین با شرکتهای بزرگ فعال در آن و نقاط مختلف دنیا کار می‌کنند و سطح گسترده‌ای از همکاری را فراهم کرده‌اند. برای سرمایه‌گذاری نیاز به امنیت و تضمین شرایط است و با توجه به تحریم‌هایی که اقتصاد ایران در سال‌های گذشته تجربه کرده، برخی از شرکت‌های چینی می‌ترسند در صورت ورود به ایران با محدودیت مواجه شوند. در صورتی که ما این امنیت سرمایه‌گذاری را تأمین کنیم، بی‌شک شرکت‌های چینی نیز به حضور در ایران علاقه نشان خواهند داد. برنامه‌ای را که ما در قالب اتاق بازرگانی مشترک ایران می‌کنیم، افزایش ۱،۵ برابری صادرات به چین در پنج سال آینده است و این هدف از دو طریق دنبال خواهد شد. از سویی می‌توان کیفیت ارزش کالاهای صادراتی مربوط به حوزه نفت پایه و معدنی را افزایش داد و از سویی دیگر با معرفی کالاهای ایرانی در نمایشگاه‌های دائمی می‌توان برای دیگر کالاها از محصولات غذایی گرفته تا کالاهای دانش‌بنیان راهی جدید باز کرد.

درآمد نفتی ایران در دولت سیزدهم ۵ برابر شد

Table 2.5 OPEC Members' values of petroleum exports (m \$)	2018	2019	2020	2021	2022
Algeria	26,082	22,674	13,188	23,356	32,511
Angola	37,801	32,230	18,782	26,837	41,244
Congo	7,468	7,072	3,689	5,785	8,292
Equatorial Guinea	3,175	2,703	1,765	2,366	3,111
Gabon	4,419	4,767	2,714	4,641	6,812
IR Iran	40,519	19,402	7,914	25,526	42,614
Iraq	84,218	80,027	44,128	79,788	120,571
Kuwait	44,582	52,433	35,228	61,703	95,351
Libya	25,386	24,197	5,724	27,485	33,251
Nigeria	54,513	45,104	27,730	41,378	53,451
Saudi Arabia	231,585	200,488	119,359	202,164	326,281
United Arab Emirates	57,890	52,417	31,341	54,595	94,671
Venezuela	29,810	18,335	5,738	8,814	15,371
OPEC	687,447	561,851	317,300	564,442	873,572

داشته است و عراق با ۱۲ میلیارد دلار، کویت با ۹۵ میلیارد دلار، امارات با ۹۴ میلیارد دلار، ونیز به ۵۲ میلیارد دلار به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم از این نظر قرار داشته‌اند. ایران نیز ششمین درآمد نفتی بالا را در میان اعضای اوپک داشته و آنکولا با ۴۱،۲ میلیارد دلار در رتبه هفتم، لیبی با ۳۳،۲ میلیارد دلار در رتبه هشتم، الجزایر با ۳۲،۵ میلیارد دلار در رتبه نهم، ونزویلا با ۱۳،۳ میلیارد دلار در رتبه دهم، کنگو با ۸،۲۹ میلیارد دلار در رتبه یازدهم، گابن با ۶،۸۱ میلیارد دلار در رتبه دوازدهم و کینه استوایی با ۳،۱۱ میلیارد دلار در رتبه سیزدهم از این نظر قرار داشته‌اند.

رشد ۵ برابری درآمد نفتی ایران
در دولت سیزدهم

آمار اوپک نشان می‌دهد طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم درآمد نفتی ایران بیش از ۵ برابر شده است. یعنی درآمد نفتی ایران از ۷،۹ میلیارد دلار در آخرین سال فعالیت دولت قبل به ۴۲،۶ میلیارد دلار در سال دوم فعالیت دولت سیزدهم رسیده که حاکی از افزایش بیش از ۵ برابری است.

در میان اعضای اوپک، عربستان با درآمد نفتی ۲۲۶ میلیارد دلار، بیشترین عایدی از فروش نفت در سال ۲۰۲۲ را

بازار جهانی نفت

جدیدترین آمار اوپک نشان می‌دهد عایدی ایران از صادرات نفت در سال میلادی گذشته به بیش از ۴۲ میلیارد دلار رسیده و درآمد نفتی ایران در دو سال فعالیت دولت سیزدهم بیش از ۵ برابر شده است.

به گزارش «ایران اقتصادی»، سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در جدیدترین گزارش خود از سلسله گزارش‌های سالانه انرژی به بررسی میزان درآمد اعضای این سازمان از صادرات نفت در سال ۲۰۲۳ پرداخته است. براساس این گزارش درآمد نفتی اوپک در سال میلادی گذشته است. همچنین بر اساس اعلام صندوق بین‌المللی پول، چین با تولید ناخالص داخلی براساس قدرت خرید ۲۰ هزار و ۲۱۶ میلیارد دلاری بزرگ‌ترین اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۲ بوده و آمریکا با تولید ۲۴۴ میلیارد دلار و هند با ۱۱ هزار و ۸۵۵ میلیارد دلار در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند.

ایران صادر کرده بود. نفت کالای عمده وارداتی چین از ایران است که در سال ۲۰۲۳ با ۲۰۳۳ میلیارد دلار به ارزش ۱۶۶۰ میلیارد دلار از این رقم مربوط به صادرات چین و ۱۲۵ میلیون دلار مربوط به واردات این کشور بوده است. صادرات چین در این دوره ۱۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل و واردات این کشور نیز ۷ درصد کاهش داشته است.

جهد تجارت ایران و چین در نیمه ۲۰۲۳

میلیون دلار کالا از ایران وارد کرده بود. نفت کالای عمده وارداتی چین از ایران است که در سال ۲۰۲۳ با ۲۰۳۳ میلیارد دلار به ارزش ۱۶۶۰ میلیارد دلار از این رقم مربوط به صادرات چین و ۱۲۵ میلیون دلار مربوط به واردات این کشور بوده است. صادرات چین در این دوره ۱۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل و واردات این کشور نیز ۷ درصد کاهش داشته است.

میلیون دلار کالا از ایران وارد کرده بود. نفت کالای عمده وارداتی چین از ایران است که در سال ۲۰۲۳ با ۲۰۳۳ میلیارد دلار به ارزش ۱۶۶۰ میلیارد دلار از این رقم مربوط به صادرات چین و ۱۲۵ میلیون دلار مربوط به واردات این کشور بوده است. صادرات چین در این دوره ۱۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل و واردات این کشور نیز ۷ درصد کاهش داشته است.

تجارت ایران و تاجیکستان رونق می‌گیرد

تجارت

و برگزاری همایش تجاری همزمان با سفر آتی رئیس‌جمهور کشورمان به تاجیکستان پرداخته شد.

استقرار ریزین بازرگانی در تاجیکستان

«مهدی ضیفی» با بیان اینکه برنامه دولت سیزدهم و سفرهای رؤسای جمهور دو کشور به ایران و تاجیکستان نشان از توجه ویژه به تاجیکستان دارد، خاطرنشان کرد: پیشنهاد ما این است که همایش مذکور با حضور رؤسای جمهور دو کشور برگزار شود. سرپرست سازمان توسعه تجارت با اشاره به کاهش حجم تجارت میان دو کشور از بررسی علل و تلاش برای رفع موانع در جهت توسعه

سفر تاجیکستان در تهران نیز با استقبال از این موضوع به تجربه موفق حضور ایرانی‌ها در تاجیکستان اشاره کرد و گفت: تونل استقلال که موجب برقراری ارتباط شمال و مرکز تاجیکستان در زمستان می‌شود، توسط ایرانی‌ها به سرانجام رسیده و ما خاطره خوبی از حضور شرکت‌های ایرانی در پروژه‌های خود داریم. وی بیان داشت: تونل استقلال یک پروژه ملی بود چرا که در فصل زمستان عملاً ما نمی‌توانستیم از جاده‌های کوهستانی استفاده می‌شد، بر این اساس یک مشارکت ایرانی‌ها تونل استقلال این مشکل را برطرف کرد.

ظرفیت‌ها، باید افزایش پیدا کند. «نظام‌الدین زاهدی» با اشاره به برنامه ریزی صورت گرفته برای سفر آیت‌الله رئیسی، رئیس‌جمهور اسلامی ایران به تاجیکستان طی دو ماه آتی، اظهار داشت: لازم است همزمان با این سفر همایش تجاری با حضور تجار و بازرگانان و همچنین مسئولان تجاری ۲ کشور برگزار شود تا پیوند میان تجار شکل گیرد. وی تأکید کرد: هم اکنون استان خراسان رضوی ارتباط بسیار خوبی با تاجیکستان دارد و از استان‌های دیگر نیز درخواست داریم مناسبات تجاری خود با تاجیکستان را کسترش دهند.

سازمان توسعه تجارت با اشاره به علاقه تاجیکستان به گسترش روابط با ایران، تأکید کرد: برنامه‌های اصلی این سازمان در جهت افزایش مبادلات تجاری است.

به سرانجام رسیدن تونل استقلال توسط ایرانی‌ها

سفر تاجیکستان در ایران نیز با اشاره به حجم مبادلات تجاری در پنج ماه سال میلادی میان ایران و تاجیکستان گفت: این مبادلات نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش ۹ درصدی داشته است که با توجه به ظرفیت‌های ایران و علاقه‌مندی ما به استفاده از تمامی این